

הפקולטה למדע הרווחה והבריאות
كلية علوم الرفاه والصحة

החוג לסיעוד / قسم التمريض / לייש צ'ריל ספנסר

Faculty of Social Welfare & Health Sciences

The Cheryl Spencer Department of Nursing

סילבוס רפואה סיפורית (Narrative Medicine) מס' קורס: 290-4026

תכנית המאסטר בסיעוד

אוניברסיטת חיפה

דר' עינת אברהמי, סמסטר ב' תשע"ד 2014

תאור הקורס:

רפואה נרטיבית, או רפואה המבוססת על כישורים נרטיביים, היא מתודה מתפתחת בחינוך הרפואי "החדש", הדוגל בגישה מכוונת לפצינט. רפואה נרטיבית מניחה, שכאשר אנו רוכשים מיומנויות נרטיביות, אנחנו מתרגלים ו"מחנכים" את רגשותינו בתהליך שמבהיר את עמדתנו המוסרית והקיומית כלפי נושאים שבמציאות הם מסוכנים מדי מבחינה רגשית, או מביכים מדי, או שהם עוברים לידנו מהר מדי מכדי לאפשר התמודדות הוגנת. אלה הם הנושאים ההומאניים, שהמוסכמות המדעיות מחשיבות כלא-רלבנטיים לרפואה טובה אם כי הם קריטיים ליישום האתיקה הרפואית, לבניית יחסי אמון ולתקשורת מיטבית בין אנשי מקצועות הרפואה והמטופלים.

הרפואה הנרטיבית מתעניינת בשאלה איך סיפורים עובדים ואיזו עבודה הם עושים בתרבות הקלינית הרפואית – הן מנקודת מבטם של המטופלים והן מנקודת מבטם של המטופלים. בקורס נענה על השאלות הבאות: איך ניתן לרתום את סיפורי החולי של המטופלים כדי ליצור אמון בין מטופלים ומטופלים, במטרה לעודד היענות לטיפול במפגש הקליני? כיצד עבודה עם סיפורים מפתחת את יכולתנו להבין ולהשתמש באופן מכבד בקרבה האופטימאלית בין המטופלים למטופלים, קרבה שהיא שונה עבור כל אחד ואחת? כיצד מפעילים יכולות קשב, ייצוג מדויק וחשיבה רפלקטיבית כדי לזהות, להכיל ולכבד קשת רחבה של נקודות מבט, תנודות רגשיות ומקורות סמכות שונים (כגון במשפחה, במרפאה, בבית החולים, בתרבות)? כיצד נעצים ונפתח את העצמי של המטופלים על ידי רפלקסיה באמצעות כתיבה?

הקורס יתנהל בפורמט של סדנה + הרצאות קצרות. במסגרת הסדנאות נעבוד על רכישת מיומנות נרטיבית והרגלי רפלקסיה על ידי התנסות בקריאה צמודה של קטעי ספרות יפה, דיוק בהפעלת טכניקות של ניתוח נרטיבי, כתיבה רפלקטיבית ואוטוביוגרפית, שיתוף בסיפורים שנכתבו וקבלת משוב מאחרים. התרגול הנרטיבי שהסדנאות מציעות מכוון להגביר את המודעות העצמית של הסטודנטים לרגשות, ולטפח אמפתיה כחלק מהותי מאומנות הטיפול בבני אדם. המשתתפים יקבלו חבילת קריאה (חובה ורשות) הכוללת מאמרים, סיפורים ושירים מאת מטופלים ומטופלים, אשר תתמוך בלמידה בקורס.

מטרות:

1. להבין ולתרגל את תפקידו/ה של המטפלת/ת **נקורא/ת** של סיפור המחלה (הרפואי) וסיפור החולי (האישי).
2. ללמוד ולתרגל הרגלי רפלקסיה (reflective practices) על ידי כתיבה ומתן משוב בקבוצה.
3. להקנות כישורי שיחה יעילים למפגשי מטפל-מטופל וכן לשיחות בין עמיתים.
4. לתרגל כתיבה "בקולו" של המטופל.

הפקולטה למדע הרווחה והבריאות
كلية علوم الرفاه والصحة

החוג לסייעוד / قسم التمريض / לייש צ'ריל ספנסר

Faculty of Social Welfare & Health Sciences

The Cheryl Spencer Department of Nursing

דרישות הקורס:

1) בנוסף לנוכחות והשתתפות פעילה, על המשתתפים לבוא מוכנים למפגשים, לאחר שקראו את חומר החובה המיועד לאותו מפגש אשר מופיע בסילבוס. כל חומרי הקריאה של הקורס יישלחו אליכם מדי מפגש דרך הדוא"ל ו/או יופיעו באתר הקורס.
2) הפקת הערך המרבי מהקורס מבוססת על עבודה בשיעורים וביניהם. לצד חובות הכתיבה בבית (פעמיים במשך הקורס), הסטודנטים מוזמנים לשלוח נרטיבים כתובים למנחה ולקבל משוב דרך הדוא"ל. השתתפות פעילה בכתיבה ודיון מהווה 60% מציון הגמר בקורס.
2) עבודת גמר נרטיבית: סיפור הקשור לאחד מנושאי הקורס (2-5 עמודים) או יומן רפלקטיבי על תכני המפגשים שינוהל לאורך הקורס (כחצי עמוד לכל מפגש). עבודת הגמר מהווה 40% מציון הגמר בקורס. הסבר מפורט על עבודת הגמר יינתן במהלך המפגשים.

תכנית המפגשים (סילבוס):

26.2.2014 **מפגש 1:** עקרונות הרפואה הנרטיבית + סדנת כתיבה

5.3.2014 **מפגש 2:** התרבות והנרטיב + סדנת קריאה ("שחזור")

12.3.2014 **מפגש 3:** מפגש עם פרופ' יורם עשת על יחסי מטפלים-מטופלים

19.3.2014 **המרצה בכנס, אין שיעור**

26.3.2014 **מפגש 4:** רפלקטיביות: סדנת כתיבה

2.4.2014 **מפגש 5:** קריאה צמודה: סדנה

9.4.2014 **מפגש 6:** סיפורי חולי: סדנת כתיבה

16.4.2014 **חופשת פסח – משימת כתיבה "בקולו של המטופל/ת"**

23.4.2014 **מפגש 7:** אתיקה נרטיבית: סיפורי רופאים

30.4.2014 **מפגש 8:** הראיון הנרטיבי על פי ריטה שרון: סדנה

7.5.2014 **מפגש 9:** סופר-וויזין: סדנת שאלות מעגליות

14.5.2014 **מפגש 10:** כתיבה ככלי מרפא: סדנה

21.5.2014 **מפגש 11:** חשיבה חיובית: סדנת כתיבה

מפגש 12: רפואה ממוקדת מטופלת. פעמון הצלילה והפרפר (סרט) + דיון (שיעור השלמה)

28.5.2014 **מפגש 13:** כתיבה כהתנגדות או החולה המעצב/נת: סדנת כתיבה

4.6.2014 חופשת שבועות

11.6.2014 מפגש 13: פרידה ומשוב.

רשימת קריאה*

מפגש 1-2: "קשב, ייצוג, חיבור" (סיכום עקרונות הרפואה הנרטיבית).
John Launer, "Why Narrative?" 2010 *BMJ*

מפגש 3: קטעים מספרו של יורם עשת אדם הולך הביתה.

Johanna Shapiro, Deborah Kasman, and Audrey Shafer, "Words and Wards: A Model of Reflective Writing and Its Uses in Medical Education," *J Med Humanit* " (2006) 27: 231-24

מפגש 5: פני אבן, וויליאם קרלוס וויליאם, מתוך "סיפורי רופא".
"ההטבלה בסיבוב" מיכאיל בולגקוב, מתוך "רשימות של רופא צעיר".
Rita Charon, "Reading, Writing, and Doctoring: Literature and Medicine." *Am J Med Sci* (קריאת רשות)

מפגש 6: רחל נעמי רמן, סיפורים קצרים.

מפגש 7: מקבץ סיפורי רופאים מתוך סיפורי רופאים: הומניזם ברפואת המשפחה

Johanna Shapiro, "The Use of Narrative in the Doctor-Patient Encounter." *Fam Sys Med*; "אבי נפטר מבלי לומר שלום", רוברט הופמן, סיפור מתוך "סיפורי רופאים: הומניזם ברפואת המשפחה".

מפגש 9: John Launer, "Conversations Inviting Change"
Jack Coulehan, "On Humility," *Ann Intern Med* 153 (2010)
שני קטעי וידיאו לצפייה

מפגש 10: James W. Pennebaker, *Writing to Heal* (2004), פרק ראשון (עמ' 16-3).

מפגש 11: "דבר קטן וטוב" מאת ריימונד קארבר. *The Anatomy of Hope*, Jerome Groopman.
(קטע); **כתיבת נרטיב בבית**

מפגש 12: קטעים מפעמון הצלילה והפרפר מאת ז'אן-פול באובי (חובה); סיכום הרצאה על
"פעמון הצלילה והפרפר" (קריאת רשות)

הפקולטה למדע הרווחה והבריאות
كلية علوم الرفاه والصحة
החוג לסייעוד / قسم التمريض / ע"ש צ'ריל ספנסר
Faculty of Social Welfare & Health Sciences
The Cheryl Spencer Department of Nursing

מפגש 13: שירים מאת רחל חלפי ויאיר הורוביץ ; "The Patient Examining ; Anatole Broyard, the Doctor"

מפגש 14: חפץ אישי

- הרשימה נתונה לשינויים ותוספות